

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrda a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **M. C.**, zastoupen JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Rumunská 1798/1, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 2. 2022, č. j. 4 Ad 4/2020-42,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokátky JUDr. Anity Pešulové **s e u r č u j e** částkou 1573 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 (třiceti) dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce (stěžovatel) podal dne 22. 7. 2019 žádost o dávku státní sociální podpory – příspěvek na bydlení od 1. 7. 2019. Rozhodnutím ze dne 23. 9. 2019, č. j. 1480315/19/AB, Úřad práce České republiky – krajská pobočka pro hlavní město Prahu stěžovateli dle § 24, § 25 a § 49 v návaznosti na § 68 odst. 1 písm. b) a e) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v relevantním znění (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“), příspěvek na bydlení od 1. 7. 2019 nepřiznal. Správní orgán I. stupně své rozhodnutí odůvodnil tím, že stěžovatel měl za období od 1. 7. 2019 do 30. 6. 2020 doložit nájemní smlouvu na byt na adrese uvedené ve své žádosti (Č. X, P.-Ú. L.), což neučinil. Dále stěžovatel nedoložil ani doklad o výši příjmu za 2. čtvrtletí 2019.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 6. 1. 2020, č. j. MPSV-2020/2473-911, zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Žalovaný mj. konstatoval, že stěžovatel nesplnil podmínky pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení, neboť ve smyslu § 24 zákona o státní sociální podpoře

neprokázal nájemní či vlastnický vztah k bytu uvedenému v žádosti o příspěvek na bydlení. Ubytovací zařízení na adrese B. X, P. X, ve kterém stěžovatel k 1. 7. 2019 pobýval, pak též nesplňuje podmínky § 24 zákona o státní sociální podpoře. Ze spisové dokumentace bylo také zjištěno, že stěžovateli byla na náklady na stěhování poskytnuta dávka mimořádné okamžité pomoci ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi.

[3] Stěžovatel podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 2. 2022, č. j. 4 Ad 4/2020-42, zamítl. Městský soud konstatoval, že pro příspěvek na bydlení od 1. 7. 2019 byly rozhodné příjmy za druhé kalendářní čtvrtletí roku 2019. Z hlediska požadavků na místo bydlení je rozhodné období, za které má být příspěvek na bydlení poskytnut, tzn. doba od 1. 7. 2019. Stěžovatel od 1. 7. 2019 bydlel na ubytovně na adrese B. X, P. X, která parametry § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře nesplňuje. Zároveň se na stěžovatele nemůže vztahovat § 24 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře týkající se změny pobytu oprávněné osoby v průběhu kalendářního měsíce, neboť nájemní smlouva stěžovatele k bytu na adrese Č. X, P.-Ú. L., skončila ke konci měsíce, tj. k 30. 6. 2019, a od téhož dne měl již stěžovatel zajištěno ubytování na dané ubytovně na základě smlouvy o ubytování účinné rovněž od 30. 6. 2019. Stěžovatel tak bydlel na ubytovně od samého počátku období, za něž si dávku nárokoval (tedy od 1. 7. 2019). Byť se žalovaný podrobně nezabýval tím, zda lze místnost v ubytovně považovat za byt ve smyslu § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, nebyla tato otázka v nyní posuzované věci podstatná, neboť žalovaný založil svůj závěr o nepřiznání požadované dávky zejména na nesplnění požadavku dle § 68 odst. 1 písm. e) zákona o státní sociální podpoře, tedy na tom, že stěžovatel neměl ve vztahu k ubytovně uzavřenu smlouvu o nájmu bytu. Stěžovatel nesplňoval ani další z kumulativních podmínek § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, totiž neměl na ubytovně hlášen trvalý pobyt.

[4] Dle městského soudu správní orgány v průběhu řízení plnily svou poučovací povinnost a ze správního spisu nevyplývá, že by stěžovatel v průběhu řízení požádal o sociální poradenství. Otázka neposkytnutí sociálního poradenství ani není z hlediska hodnocení, zda stěžovatel splnil podmínky pro vznik nároku na příspěvek na bydlení, podstatná. Městský soud uzavřel, že rozhodnutí správních orgánů nevykazují znaky nepřezkoumatelnosti, jsou srozumitelná i dostatečně odůvodněná. Skutkový stav věci byl zjištěn spolehlivě, stěžovatel se mohl ke všemu podstatnému vyjádřit a případně podklady doplnit.

[5] Stěžovatel podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost, v níž namítá, že se městský soud dopustil restriktivního výkladu zákona o státní sociální podpoře, a setrvává na svých žalobních námitkách. Stěžovatel byl na svých právech zkrácen nesprávným postupem správního orgánu, neboť nebyl řádně poučen o možnosti podat žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi. Pokud by stěžovatel byl při podávání žádosti dostatečně poučen, předešlo by se odvolacímu i soudnímu řízení. Stěžovateli rovněž nebyla poskytnuta bezplatná právní pomoc či sociální poradenství. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil jak napadený rozsudek, tak i žalobou napadené rozhodnutí.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stěžovatel podmínky pro přiznání příspěvku na bydlení nesplnil. Pro posouzení této otázky tak nebylo rozhodné to, zda byl stěžovatel poučen o možnosti podat žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi.

pokračování

Stěžovatel navíc byl o dávkách v hmotné nouzi informován, neboť již před podáním dané žádosti o příspěvek na bydlení byl poživitelem příspěvku na živobytí i doplatku na bydlení. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek městského soudu vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z hlediska toho, zda kasační stížnost obsahuje dostatečně vymezené přípustné důvody dle § 103 odst. 1 s. ř. s., ji Nejvyšší správní soud shledal na samé hranici projednatelnosti, resp. přípustnosti ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. (k tomu viz dále).

[8] S ohledem na skutečnost, že se jedná o věc, kterou před městským soudem rozhodoval samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[9] Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[10] Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti dostatečné argumenty svědčící pro její přijatelnost.

[11] Úvodem je třeba zdůraznit, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční a Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti. Stěžovatel vymezuje rozsah přezkumu napadeného rozsudku a musí v kasační stížnosti přdestříť polemiku se závěry krajského (městského) soudu. Nejvyšší správní soud při přezkumu nemůže tuto roli převzít, jeho úkolem není nahrazovat činnost krajského (městského) soudu a opětovně přezkoumávat napadené rozhodnutí správního orgánu, jako kdyby rozhodnutí krajského

(městského) soudu neexistovalo. Z tohoto důvodu platí, že obsah a kvalita kasační stížnosti předurčuje obsah a kvalitu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek tohoto soudu ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004-54). Povinností stěžovatele je sdělit, z jakých důvodů závěry krajského (městského) soudu považuje za nezákonné, nikoliv pouze vyjádřit obecný nesouhlas s rozhodnutím napadeným kasační stížností (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2021, č. j. 5 Azs 271/2019-30).

[12] Stěžovatel uplatnil prostřednictvím své zástupkyně jedinou přípustnou námitku, podle níž se „*městský soud dopustil restriktivního výkladu zákona o státní sociální podpoře*“. Takto lakonicky formulovanou výtku ovšem stěžovatel nijak neodůvodnil.

[13] Nejvyšší správní soud tedy pouze v obecné rovině připomíná, že příspěvek na bydlení je obligatorní peněžitou opakující se dávkou státní sociální podpory, která je poskytována v závislosti na příjmu. Nárok na příspěvek na bydlení byl dle § 24 zákona o státní sociální podpoře, v rozhodném znění, podmíněn vlastnickým nebo nájemním vztahem k bytu, v němž byl žadatel hlášen k trvalému pobytu, a určitým poměrem mezi rozhodným příjmem v rodině žadatele a jeho náklady na bydlení, resp. normativními náklady na bydlení (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 6. 10. 2010, č. j. 3 Ads 23/2010-98, publ. pod č. 2267/2011 Sb. NSS).

[14] Závěr správních orgánů o nepřiznání příspěvku na bydlení byl založen na tom, že stěžovatel neprokázal nájemní či vlastnický vztah k bytu na adrese Č. X, P.-Ú. L., uvedenému v žádosti o příspěvek na bydlení. Dle obsahu správního spisu byla nájemní smlouva stěžovatele na této adrese ke dni 30. 6. 2019 ukončena. Zároveň stěžovatel neměl na ubytovně (na adrese B. X, P. X), kde měl v rozhodné době (tedy od 1. 7. 2019) zajištěno ubytování, hlášen trvalý pobyt a nebyl k danému ubytování v nájemním či vlastnickém vztahu, neboť měl uzavřenu pouze smlouvu o ubytování. Městský soud přitom podobně vysvětlil, z jakého důvodu stěžovatel nesplnil podmínky pro přiznání nároku na příspěvek na bydlení, přičemž § 24 zákona o státní sociální podpoře vyložil zcela v souladu s jeho zákonným zněním a judikaturou Nejvyššího správního soudu, nikoliv restriktivně, jak stěžovatel bez bližšího vysvětlení namítá.

[15] Dovětek, podle něhož stěžovatel „*trvá na námitkách uvedených v žalobě*“, aniž by ovšem na vypořádání těchto žalobních námitek městským soudem v kasační stížnosti jakkoli reagoval, nepředstavuje přípustný důvod kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., naopak jde o jiný důvod, než který je uveden ve zmiňovaném ustanovení, a jedná se tedy o námitku ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustnou.

[16] Stěžovatel dále namítá, že byl ve správním řízení zkrácen na svých procesních právech, tím, že nebyl řádně poučen o možnosti podat žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi. Opět je třeba připomenout, že předmětem přezkoumání Nejvyšším správním soudem v řízení o kasační stížnosti je primárně kasační stížností napadené rozhodnutí krajského (městského) soudu, nikoliv žalobou napadené rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel uvedenou námitku neuplatnil řádně a včas v řízení před městským soudem, ač tak učinit mohl, tuto námitku tak je rovněž třeba ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. považovat za nepřípustnou. Navíc, jak uvádí žalovaný, daná otázka zjevně vůbec nesouvisí se zákonností nyní posuzovaných rozhodnutí ve věci žádosti stěžovatele o příspěvek na bydlení, zcela se tedy míjí s podstatou věci.

pokračování

[17] Ani námitku, že stěžovateli nebyla poskytnuta bezplatná právní pomoc (patrně ve správním řízení, neboť v soudním řízení správním mu bezplatná právní pomoc v podobě zastoupení ustanovenou advokátkou poskytnuta byla), stěžovatel neuplatnil v řízení před městským soudem, ač tak učinit mohl. V kasační námitce, podle níž stěžovateli nebyla poskytnuto sociální poradenství, opět stěžovatel žádným způsobem nereaguje na argumentaci městského soudu k tomuto žalobnímu bodu. Přitom lze ve shodě s městským soudem konstatovat, že ze správního spisu neplyne, že by se stěžovatel domáhal poskytnutí sociálního poradenství (ostatně ani bezplatné právní pomoci). V této souvislosti lze též odkázat i na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 9. 2023, č. j. 6 Ads 229/2022-30, ve kterém Nejvyšší správní soud v obdobné věci stěžovatele dodal, že „*ani argumentace nedostatečným sociálním poradenstvím nemůže být relevantní z hlediska hodnocení zákonnosti rozhodnutí žalovaného*“.

[18] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že posuzovaná kasační stížnost (v rozsahu, ve kterém ji lze vůbec považovat za přípustnou) svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, neboť se nejedná o otázky, které dosud nebyly řešeny judikaturou, byly řešeny rozdílně, případně vyžadovaly učinit judikaturní odklon, a nejde ani o případ zásadního pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[19] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, publ. pod č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského (městského) soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení se tedy v takovém případě opírá o § 60 odst. 1 a v daném případě rovněž § 60 odst. 2 (nikoli však odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, nicméně právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti vůči neúspěšnému stěžovateli mu dle § 60 odst. 2 s. ř. s. nenáleží.

[20] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Zástupkyně stěžovatele, advokátka JUDr. Anita Pešulová, byla stěžovateli ustanovena již v řízení před městským soudem jeho usnesením ze dne 3. 3. 2020, č. j. 4 Ad 4/2020-16. Nejvyšší správní soud tak přiznal ustanovené zástupkyni odměnu ve výši 1000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání a doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 bodem 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), paušální náhradu hotových výdajů za tento úkon ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu a částku odpovídající DPH 21 %, celkem tedy 1573 Kč. Tato částka bude zástupkyni stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 14. března 2024

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu